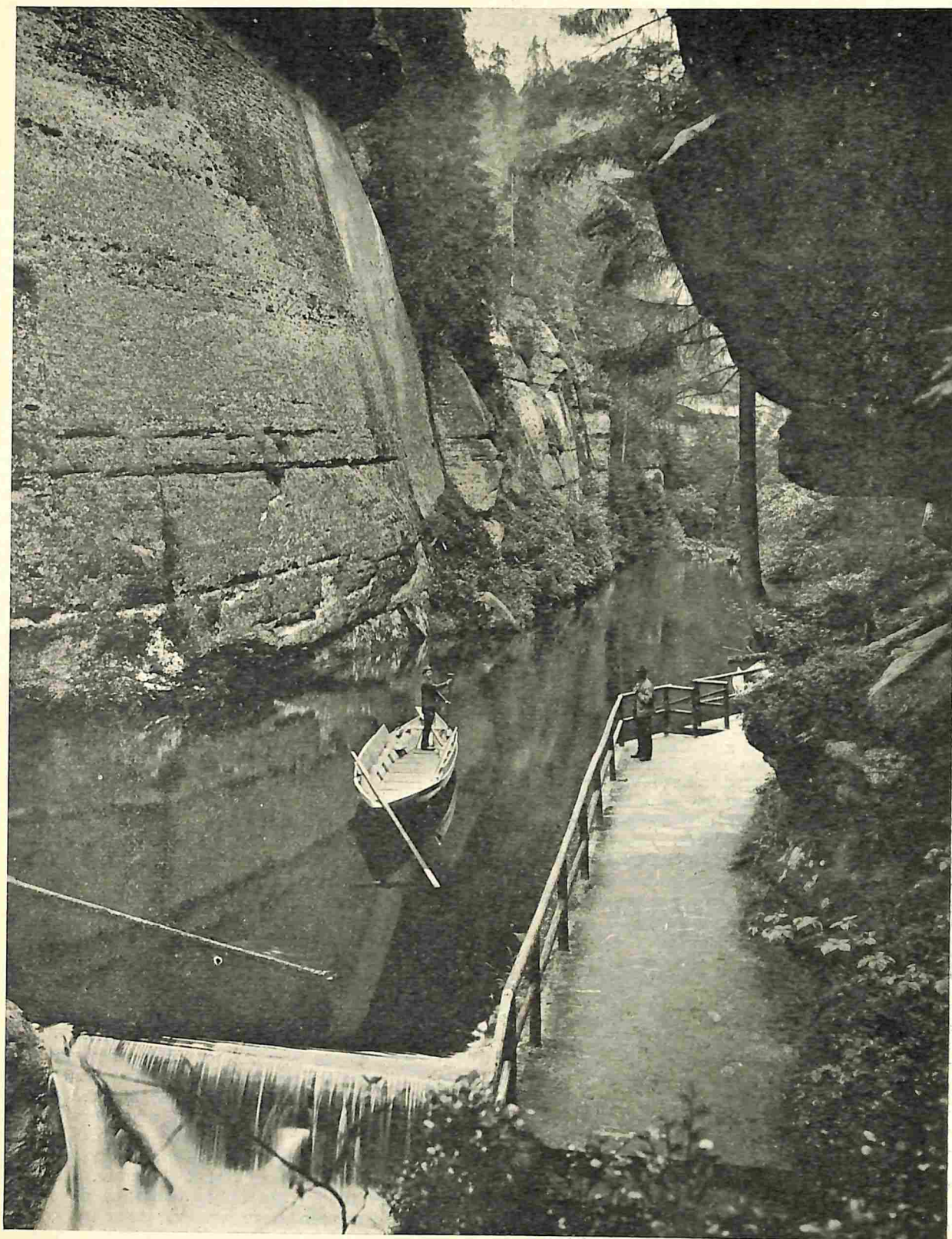

BUITEN

13^e JAARGANG N°. 11.

ZATERDAG 15 MAART 1919.

DE „WILDE KLAMM” IN BOHEEMSCH-ZWITSERLAND BIJ DE SAKSISCHE GRENS.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE „WILDE KLAMM” IN BOHEEMSCH-ZWITSERLAND BIJ DE SAKSISCHE GRENS, ILLUSTRATIE	BLZ. 121
BROEDERSCHAP (9), DOOR JOHN GALSWORTHY	„ 122
DE LANDBOUW IN ZEEUWSCH-VLAANDEREN, DOOR L. M. DE BOER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 124, 127
WINTER (GEDICHT), DOOR J. G.	BLZ. 124
BEROEMDE PAARDEN, DOOR F. W. DRIJVER	„ 125
TROPISCH BUITENLEVEN, DOOR H. G.	„ 126
LEVENDE MUREN, DOOR H.	„ 127
PRAAG, DOOR G. WIJGMANS, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 128—131
DE PALEIS-RAADHUISZAAK, DOOR A. L.	BLZ. 131
DE PELSJAGERS, DOOR HULBERT FOOTNER (27)	„ 131
TOEGANGSLAAN VAN HET SLOT WELL (HUIS VAN MALSEN) IN DEN BOMMELERWAARD, ILLUSTRATIE	„ 132

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Moen gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Aan onze abonné's.

Toen in November i.l. de oorlog eindigde en de wapenstilstand gesloten werd, meenden wij dat de aanmaakkosten van ons blad zouden dalen. Helaas, het tegenovergestelde is het geval. Zooals algemeen bekend is, stegen in de laatste weken de loonen opnieuw, maar ook de prijzen der materialen. Het papier b.v. waarop het blad thans gedrukt wordt, kost per jaargang belangrijk meer dan wij aan abonnementsgeld ontvangen. En toch is dit papier slechts „Ersatz”. Het eigenlijke kunstdrupapier, waarop de illustraties zoo mooi uitkomen, is tot heden niet te krijgen. Wij kunnen echter aankondigen dat dit over eenige weken weer in ons bezit kan zijn, maar, de helft duurder dan dit „Ersatz”, dat reeds 5 maal zoo duur is als het kunstdrupapier dat wij vóór den oorlog gebruikten!

Wij moeten daarom onzen abonné's vragen ons blad door deze crisis heen te helpen en het goed te keuren, dat wij een crisis-toeslag van 25 pCt. op den abonnementsprijs leggen. Dat is slechts 5 cent per week. Wij zijn daarmede volstrekt niet geheel geholpen, maar hebben ons dan nog heel wat kosten te getroosten om dit mooie blad in het leven te houden, tot de tijden weer eenigszins normaal worden, wat naar wij hopen voor het einde van dit jaar wel het geval zal zijn.

De uitgevers,

SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL.

BROEDERSCHAP

10)

DOOR JOHN GALSWORTHY.

Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.

HOOFDSTUK VI.

TOEN ze haar man door een ander voor „gemeene vent” hoorde uitschelden, leek het of het naaistertje een ondeelbaar oogenblik de rijke mevrouw vertoornd aankeek. Maar de volgende seconde had haar gezicht weer zijn gewone uitdrukking. Een hooge kleur en een hevig beven van haar lichaam verried slechts haar opwindings. Het gesprek had reeds aanmerkelijk op de houding van deze twee vrouwen ingewerkt. Het scheen, dat beiden thans precies wisten hoeveel sympathie en vertrouwen ze van de tegenpartij konden verwachten, alsof het Leven plotseling de mist had weggedreven en haar had getoond hoe beiden aan weerskanten van een diepe kloof stonden. In juffrouw Hugh's oogen lag de uitdrukking van een, die reeds lang heeft begrepen, dat zij niet moet tegenspreken daar zij anders wellicht het kleine stukje grond, waarop zij staat, ook nog moet prijs geven. Cecilia's cogen daarentegen droegen een koude, afwachtinge uitdrukking. „Ik vind je een best mensch,” schenen zij te zeggen, „en ik voel werkelijk wel iets voor je, maar je moet goed begrijpen, dat ik me niet verder met je kan bemoeien als het om de eer van een mijner familieleden gaat.” Haar hoofdgedachte was nu, dat zij graag van het gezelschap van deze vrouw verlost zou willen zijn, die eindelijk had verraden, wat er achter haar stille, steeds geduldige

houding verborgen lag. Het was geen ongevoeligheid bij haar maar het natuurlijk gevolg van haar ongerustheid. Van haar hart maakte zich het angstgevoel meester, dat een vogeltje moet bezielen wanneer het van achter de vergulde tralies een kat ziet naderen.

Toch verliet haar tegenwoordigheid van geest haar niet en kalm pratend, vroeg zij:

„Uw man werd in Zuid Afrika gewond, niet waar? Het schijnt dat hij niet heelemaal. . . . U moet eens een dokter raadplegen.”

Het antwoord van de naaister, dat langzaam en zakelijk werd geuit, was nog erger dan haar aandoening: „Neen mevrouw, hij is niet krankzinnig.”

Cecilia ging nu naar den haard toe — haar mooie haard, waarvoor zij eindelijk, na jaren lang zoeken, mooie Perzisch blauwe tegelplaten had gevonden. Staande onder de reproductie van Botticelli's „Prima vera” keek zij haar naaister weifelend aan. Het Perzisch katje, dat in zijn lekker slaapje aan Cecilia's boezem was gestoord, keek haar doezelig aan. „Luister naar mij,” scheen het te zeggen, „mijn gedachten zijn waardig in overweging genomen te worden. Ik maak deel van jezelf uit, van alles, wat je omringt. Wij beiden zijn elegant en slank gebouwd. Wij beiden houden van warmte en van katjes. Wij hebben er alle twee het land aan als iemand zich met onze intiemste aangelegenheden bemoeit. Je hebt langen tijd gewacht voordat je mij kocht omdat je er van overtuigd wilde zijn een volmaakt Perzisch katje te bezitten. Zie je die vrouw, die daar staat? Van morgen zat ik op haar schoot terwijl ze je gordijnen naaide. Zij hoort hier niet. Zij is niet, wat ze schijnt! Ze kan krabben en bijten, dat weet ik zeker. Haar schoot is beenig en hard en het water druipt uit haar oogen. Ze heeft van morgen mijn rug heelemaal nat gemaakt. Bedenk wel wat je doet, anders zal ze ook nog jouw rug koud en nat maken!”

Al wat in Cecilia met het kleine, Perzische katje overeenstemde, haar aanhankelijkheid en liefde voor mooie dingen, haar gehechtheid aan haar woning met zijn artistieke inrichting, haar liefde voor haar metgezel en voor haar eigen kind, Thyme, haar afkeer voor stoornissen, dat alles deed haar er naar verlangen de vreemde vrouw de deur te wijzen, deze vrouw met haar schrale lichaam en haar oogen, die met al hun geduld toch heimelijk iets wilds hadden; deze vrouw, die een atmosfeer van verdriet over onzegbare dingen, van vuile bedreigingen en schandaaltjes met zich meedroeg. Ze verlangde hiernaar des te meer omdat zij uit de hulpeloze houding van de naaister wel kon opmaken, dat die ook liever een gemakkelijk leven zou leiden. Het was goed om je nog ouder dan achtendertig te doen gevoelen als je nog langer over zulke dingen nadacht!

Cecilia had geen zak, daar de Voorzienigheid zoo iets reeds eenigen tijd uit de kleeding had verbannen. Zij nam echter uit haar taschje de twee typische voorwerpen van elke dame. Terwijl zij haar neus, die, naar zij vreesde, wel eens een weinigje kon glimmen, zachtjes met het eene voorwerp bewerkte, bestudeerde zij diepzinnig den inhoud van het andere. Weifelend keek ze hierop weer juffrouw Hughs aan. Haar hart zeide haar: „Geef die arme vrouw een halve sovereign; ze zal het geld goed kunnen gebruiken!” Haar verstand zeide haar echter: „Ik ben haar 4/6 schuldig en na alles, wat ze daar juist over haar man en dat meisje en Hilary heeft verteld, is het wijs haar niet meer te geven.” Ze reikte de naaister 5/— over en had intusschen een ingeving. „Ik zal mijn zuster zeggen, wat u me zooeven hebt verteld. U kunt dat aan uw man zeggen.”

Nauwelijks had zij dit echter geuit, of ze zag al aan het vreugdelooze, flauwe glimlachje, dat juffrouw Hughs absoluut niet geloofde, dat zij ooit zoo iets zou doen. Hieruit leidde zij af, dat de naaister van Hilary's belangstelling in het model overtuigd was. Haastig voegde zij er aan toe:

„U kunt nu gaan, juffrouw Hughs.”

Juffrouw Hughs verdween zonder het minste gerucht, ja, zelfs zonder te zuchten.

En Cecilia keerde weer tot haar verwarde gedachten terug. Nog steeds lagen daar de velletjes papier verspreid. Een zonnestraal, die door het benedenraam naar binnen viel en juist het papier bescheen, leek de belangrijkheid daarvan nog te verhoogen. Cecilia had een flauw gevoel, dat het er nu niet meer veel op aan kwam of zij en Stephen in het belang van de wetenschap den man uit zijn ballon zagen vallen of wel in het belang der kunst Herrn von Kraaffe zijn Poolische liederen hoorden zingen. Ook had er plotseling een geweldige ommekeer ten gunste van melk in blikjes bij haar plaats. Nadat zij, in diepe gedachten verzonzen, haar lessenaar af, en verliet de kamer.

Terwijl zij de trap opliep, waarvan de oudeiken leuning aan weerskanten een ware vreugde voor het oog was, begreep zij, dat het heel dom van haar was om zich door leelijke, vage geruchtochtendbezigheden te laten storen. Zij ging Stephen's kleedkamer binnen en blikte op zijn schoenen neer.

In elk van die schoenen stak een houten ziel. Geen van hen toonde een enkel plooi, geen van hen een opening. Wanneer zij afgedragen waren, werd hun houten ziel verwijderd en hun gische cursus, waarvan zij met een vriendin een reeks lezingen naar een ander lichaam verhuisde.

Terwijl zij daar op die rij glimmende schoenen neerzag, voelde Cecilia zich eenzaam en onbevredigd. Stephen werkte op het Gerechtshof, Thyme ging op in haar kunst. Beiden hadden een levens-taak en deden een bepaald werk. Zij alleen moest thuis blijven, het menu opmaken en brieven beantwoorden, boodschappen doen, visites maken en zoo nog een dozijn dingen meer, die haar niet verhinderen zouden telkens weer aan de woorden van die vrouw terug te denken. Dit laatste jaar, nu Thyme tot een zelfstandig denkend meisje was opgegroeid, had zij plotseling gevoeld, dat haar een taak werd ontnomen en haar vrijheid grooter werd. Ze wist niet of ze hierom verheugd dan wel verdrietig moest zijn. Het liet een kleine leegte in haar hart achter, een kleine wonde plek. Wat zou Thyme wel denken als ze dit verhaal over haar oom hoorde? Deze gedachten riepen weer een reeks andere wakker, die haar den laatsten tijd achtervolgden. Zou haar dochterje zich evenals de moeder ontwikkelen en hoè wel als dit niet zoo was? Stephen pochte over zijn dochters kleding, haar voorliefde voor hockey, haar vriendschap met jongelui. Hij maakte grapjes over de wijze, waarop Thyme hem verbod over haar kunst te spreken en haar spotten over de belangstelling in „de menschen”, maar deze spotlust deed Cecilia onaangenaamaan. Zij bemerkte wel bij haar kennissen, dat jonge mannen niet langer op de vroegere wijze zich tot de meisjes aangetrokken gevoelden. Zij behandelde de jonge dames op een koele, vriendschappelijke, zakelijke wijze, een soort van bijna wetenschappelijke speelschheid, en Cecilia gevoelde zich niet op haar gemak, daar zij niet begreep hoe dit moest eindigen. Zij gevoelde zich zoo buitengesloten. Als jonge lui werkelijk ernstig werden en de jonge mannen zich niet meer voor de kleur van Thyme's oogen, haar kleding of haar haar interesseerden, wat bleef er dan over, met het oog op het toekomstig leven van haar dochter, waarvoor zij zich wel interesseerden. Niet dat zij er zoo naar hunkerde haar kind uit te huwelijken, — daar kon nog altijd over gedacht worden als Thyme een jaar of vijftintwintig was, — maar haar eigen ervaringen waren zoo heel anders geweest. Zij had zooveel uren in haar jeugd met droomen over den ideaalman doorgebracht, zij had zoo menigen bewonderenden blik opgevangen. Zij was niet filosofisch aangelegd maar nu scheen het haar toe, dat haar ras dreigde uit te sterven. In werkelijkheid verdwenen slechts vrouwen van haar soort van de aarde maar dat leek haar natuurlijk even verschrikkelijk.

Haar oogen op Stephen's schoenen gevestigd, dacht zij: „Hoe zal ik het kunnen verhinderen dat die afschuwelijke praatjes Bi bereiken. Ik weet hoe zij het zou opnemen! En wat moet ik doen, dat Thyme er niets van hoort? Ik weet zeker, hoe het op haar zou inwerken! Ik moet er beslist met Stephen over praten. Hij houdt zooveel van Hilary.”

Zich van Stephen's schoenen afwendend, overdacht zij nog eens: „Natuurlijk is het allemaal onzin. Hilary is veel, veel te goed en te fijngevoelig om maar iets meer dan belang in dat modelletje te stellen. Maar hij is zoo vriendelijk en zou zich daarvoor gemakkelijk in een verkeerd licht plaatsen en... Ach, 't is allemaal onzin! Maar Bi kan zoo naar zijn in den omgang, vooral nu... nu ze weer niet goed met Hilary is.” En opeens kwam haar mijnheer Purcey voor den geest, mijnheer Purcey, die, zooals mevrouw Tallents Smallpeace had verteld, er zich niet eens van bewust was, dat er een vraagstuk over de volksklasse bestond. De gedachte aan hem scheen op dat oogenblik bepaald weldadig op haar in te werken, evenals het heerlijk is je bij een verkoudheid in een lekkeren, wollen deken te wikkelen. Toen zij in haar kamer was, maakte zij de kleerkast open.

„Die vervelende vrouw toch,” dacht ze. „Nu zit ik zoo verlegen om die blauwe japon en nu kan ik die haar onmogelijk laten vermaken!”

HOOFDSTUK VIII.

DE CONSEQUENTIE VAN MIJNHEER STONE.

Daar Cecilia in haar onrust, veroorzaakt door de woorden van juffrouw Hughs, voelde, dat zij iets moest doen, besloot zij zich te verkleeden.

De meubels van de mooie slaapkamer, die zij met Stephen samen in gebruik had, waren niet in een vloek en een zucht gekocht. Al vijftien jaar geleden toen zij hun intrek in dit huis hadden gedaan, bewust van de groote wansmaak, waaronder de eerste standen gebukt gingen, hadden zij het als hun plicht beschouwd hun huis met verijnden smaak in te richten. Wat nu het bed betrof — twee jaar lang waren zij gedwongen geweest op veldmatrassen hun nachtrust door te brengen wat wel ongemakkelijk was doch slechts van tijdelijken aard, daar zij op hun gemak naar een smaakvol bed wilden uitkijken. Ten slotte deed zich een mooie gelegenheid voor, een bed in denzelfden stijl, waarin zij zich hadden ingericht voor slechts twaalf pond Sterling. Zij hadden er dadelijk werk van gemaakt en sliepen er nu in, misschien wel niet zoo erg gemakkelijk maar toch behagelijk genoeg. En daarbij in het waardig gevoel, dat zij ook hierin hun plicht hadden vervuld.

Reeds vijftien jaar lang was Cecilia met de meubileering van hun huis vervuld. Nu raakte ook dit werk langzaam aan gereed. Het eenige, waaraan zij nu nog haar aandacht moest wijden was Thyme's ontwikkeling en, de omgang met de menschen natuurlijk uitgezonderd, een mooi bewerkte koperen lantaarn, die een flauw licht zou verspreiden en een echt antieke waschtafel. Nu had zich nog deze vreeselijke gebeurtenis daarbij gevoegd!

Zij was werkelijk een meelijwekkende figuur zooals ze daar voor haar toiletspiegel stond, ontdaan van haar blouse, kuiltjes van inspanning in haar blanke armen terwijl zij haar rok van achteren dichtmaakte, een bezorgde uitdrukking in haar groenachtige oogen. Dat moest nu juist haar overkomen, die zoo graag goed voor iedereen was en elke onaangenaamheid wilde vermijden! Nadat zij een purperen japon had aangedaan, die van voren met zilveren kantwerk was versierd en door haar hoed (zonder veeren, als om de vogels weer moed in te spreken) een paar hoedespelden had gestoken (die zij van een pas opgerichte school in metaalsierkunst had gekocht om deze instelling te steunen) keek ze eens uit om te zien hoe het er buitenshuis uitzag.

Het raam, aan den achterkant van het huis gelegen, keek op eenige triestige straten uit, waarboven de wind lichte rookwolken dwars naar het zonlicht dreef. Zij hadden deze kamer niet tot slaapkamer gekozen omdat zij van hieruit op de volksstraten konden neerzien maar omdat de zonsondergang van hieruit zoo goed te bewonderen viel. Voor het eerst gedurende die vijftien jaar misschien werd Cecilia zich er van bewust, dat de menschen uit de klasse, waarin zij zoo bijzonder veel belang stelde en waarvoor zij zoo ijverde, in die straten daarginds woonden. „De Hughs' moeten daar ergens huizen,” dacht ze. „Achteraf lijkt het me toch beter, dat Bi het van dien man weet. Ze zou er met vader over kunnen praten en hem er toe kunnen bewegen dat meisje niet langer voor zijn boek te gebruiken. Ach, wat is dat toch alles vervelend!”

Nog met die gedachte vervuld, lurchte zij haastig en ging toen uit, naar het huis van haar zuster. Met elke schrede voelde zij zich onzekerder, bang, dat zij zich te veel in een zaak mengde, die haar niet persoonlijk betrof of dat zij er weer niet genoeg voor waarschuwd of wel, dat zij den schijn op zich zou laden, dat zij bemoeiziek was. Dan weer was zij bevreesd, dat zij het niet goed zou vertellen of een verkeerd woord gebruiken. Wat wist zij eigenlijk van haar zusters karakter af? Het leek zooveel op het hare en was toch weer zoo heel anders! Dan weer hunkerde zij er naar de zaak goed te regelen zoodat er geen narigheid uit zou kunnen voortvloeien. Al die verschillende gevoelens beheerschten haar op haar wandeling. Eerst liep zij vlug, toen draalde zij weer, eindelijk zette zij haar tocht met den loop-pas voort om tenslotte aan het dienstmeisje, dat haar opendeed, te zeggen dat zij niet aangediend wenschte te worden. Het visioen van Bianca's oogen, die haar zouden aankijken terwijl zij haar verhaal deed, leek haar te veel voor haar geringe krachten. Zij besloot dus eerst haar vader op te zoeken.

Mijnheer Stone was bezig met zijn boek, en in zijn werkpak gestoken, een dikke, bruin wollen pij, die zijn mageren hals, boven een blauw hemd uitstekend, vrij liet en om zijn middel met een dik koord werd opgehouden. Een grijze broek en viltten pantoffels staken er onder uit. Zijn haar hing verward over zijn groote, dunne ooren. Door het wijd geopend raam blies een felle Oostenwind. Er was geen vuur in de kamer aangelegd. Cecilia huiverde.

„Kom gauw naar binnen,” zei mijnheer Stone, terugkeerend naar zijn grooten, met inkt bespatten lessenaar, die de helft van den eenen muur besloeg. In gedachten verdiept plaatste hij daarop zijn inktpot een zwaar papiermes, een boek en steenen van verschillende grootten, die verhinderen moesten, dat bladen papier zouden wegwaaien.

Cecilia keek eens rond. Al verscheidene maanden was zij niet in de kamer van haar vader geweest. Er stond hier niets anders dan de lessenaar, een veldbed in den eenen hoek (met dekens maar zonder lakens) een opvouwbaar waschtafeltje en een kleine boekenkast. De boeken, die hierin stonden, kon Cecilia in haar droom opnoemen. Zij kon zich niet herinneren, dat er ooit een ander in gekomen was. Op de bovenste plank stonden de Bijbel en de werken van Plautus en Diderot. Op de tweede plank van boven geteld, de werken van Shakespeare, blauw ingebonden, dan op de derde plank een uitgave van Don Quichote in vier deelen, in bruin papier gekaft, een groene Milton, de blijspelen van Aristophanes, een bruin leeren boek, dat door brandschade klaarblijkelijk geleden had en de wijsbegeerte van Epicurus met de wijsbegeerte van Spinoza vergeleek. Vervolgens in een geel bandje Mark Twain's „Huckleberry Finn.” Op de vierde plank stond lichtere literatuur: „De Ilias,” een „Leven van Franciscus van Assisi,” „Ontdekking van de Bronnen van de Nijl” van Speke, de „Pickwick Papers,” „Mr. Midshipman Easy,” de Verzen van Theocritus in een zeer oude vertaling, „Het Leven van Jezus” van Rénan en de „Autobiographie van Benvenuto Cellini.” De onderste plank stond vol met boeken op natuurwetenschappelijk gebied.

De muren waren wit en Cecilia wist, dat zij dadelijk afgaven als je er even tegen leunde. De vloer was geveerd; er lag geen kleed. Dan stond er nog een gasfornuisje met verschillend kookgerei erop, een kleine houten tafel en een groote kast, geen gordijnen, geen schilderij, geen enkele versiering! Bij het raam stond een prachtige goudleeren stoel. Cecilia kon het nooit over zich verkrijgen in deze oase plaats te nemen. Die kleurenrijkdom deed haar in deze wildernis pijnlijken aan.

„Er staat hier een stevige Oostenwind op, vader. Hebt u het niet koud zonder vuur?”

Mijnheer Stone kwam van achter zijn lessenaar vandaan en plaatste zich zoo, dat het licht viel op een vel papier, dat hij in zijn hand hield. Cecilia snoof de bekende lucht van gebakken aardappels en rook op, die van hem uitging.

(Wordt vervolgd).

DE LANDBOUW IN ZEEUWSCH-VLAANDEREN.
SCHUUR VAN EEN HOFSTEDE IN DEN EMMA-POLDER MET WERKPAARDEN VAN ZWAAR NORMANDISCH RAS.

DE LANDBOUW IN ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

ER is zeker geen beroep, dat zich in belangrijkheid met den land- en tuinbouw, de voortbrenging van voedingsmiddelen voor mensch en dier, laat vergelijken. In beiden toch is de grondslag gelegen van den vooruitgang van het menschelijk geslacht; de grondslag ook van den rijkdom der staten, de grondslag voor alle nijverheid. De vier doorleefde oorlogsjaren van dezen tijd hebben dit met grooten nadruk bewezen tegenover hen, die dit nooit recht wilden inzien; — en dat niet alleen voor de volken zelf, die in den oorlog waren gewikkeld, maar ook voor de neutrale staten, die, bij gebrek aan toevoer van buiten, grootendeels op eigen productie voor de voeding van hun volk waren aangewezen.

Veel wordt er dan ook in onzen tijd van den landbouwer en den tuinier gevorderd, zullen zij met goed gevolg hun vak beoefenen. Konden zij voor jaren volstaan met de ervaringen, geërfd, of liever overgenomen van de vaderen, en zoo zich een behoorlijk dragelijk bestaan verschaffen, — in onze dagen is dat niet meer mogelijk. Neen, meer en meer wordt het een vereischte, dat zij de samenstelling kennen van den bodem, dien zij bewerken; en dat niet alleen van den zoogenaamden bouwvoor, maar ook van de daaronder liggende lagen; van den invloed van lucht en licht en warmte; van de inwerking van koolzuur en water op de mineralen van den bodem; van de werking van stalmest en kunstmeststoffen op den bouwvoor en op de gewassen; van de vorst en de uitdroging.

Het doel van aller streven moet zijn: *vermeerdering van opbrengsten, bij verbetering van producten, tegen de minste kosten en het minste nadeel voor volgende oogsten.*

Daarbij is zeker de ondervinding een goede leermeesteres. Maar de ervaring leert, dat deze niet alles kan doen en alleen niet toereikend is. De natuurkundige wetenschappen moeten den landbouwer en den tuinman hierbij voorlichten, en onder deze vooral de *landbouwscheikunde*.

De planten trekken gelijk wij weten, een belangrijk deel van hare voedingsstoffen uit den bodem, waarin zij geworteld staan. Het ligt dus voor de hand, dat de kennis van den grond, de *scheikundige bestanddeelen*, waaruit hij bestaat, van zijne *ontginning en verbetering, bewerking, bemesting, vruchtbaarmaking en vruchthaarhouding* van het grootste belang is.

Dat heeft men hier in Zeeuwsch-Vlaanderen dan ook goed begrepen; en het gevolg er van is, dat de landbouw hier in de omgeving op een vrij hoogen trap staat. De hoofdbouw is hier zeker de suikerbiet, terwijl ook tarwe, gerst, haver, aardappels, bruine- en paardeboonen, en de voedergrassen als klaver en mangewortel op alle boerderijen veelvuldig verbouwd worden. Weilandden heeft men hier weinig, en nog meestal met populier- of iepboomen beplant, zoodat zulk een weide vrij wat minder voederwaarde heeft voor vee en paarden, en men dus vooral op stalvoeding is aangewezen.

De kunstmest wordt daarbij niet gespaard. Gemiddeld wordt daarvan in de hier omliggende gemeenten ruim 400.000 Kilo uitgestrooid; voor een gemet suikerbiet b. v. gemiddeld 300 Kilo superphosphaat, 300 Kilo chilisalpeteer, en 100 Kilo zwavelzure Ammoniak. Een gemet is groot 44 are en 56 centiare. Er zijn hier b. v. boeren die jaarlijks 3 à 4 duizend kilo aankopen, als hulpmest bij hun stalmest.

Hierboven ziet men een boerenschuur van een hofstede in den Emma-polder, kerkelijk, n.l. wat onze Gemeente te Hulst aangaat, hier behorende. De landbouwer Kegelaar houdt inspectie voor zijne bezoekers van zijn achttal werkpaarden, zwaar

Normandisch ras, koudbloedig en waarschijnlijk alle zelf op de boerderij aangefokt.

In dezen zelfden Emma polder, ingedijkt a. 1898, vindt men ook een groote modelboerderij, een Vennootschap, waarvan de Directeur is de Heer F. Hombach, te Hulst. Die boerderij, thans nog ± 300 hectare groot, vroeger ± 500 hect., is geheel op moderne wijze ingericht, zelfs op alle punten voorzien van electrisch licht. De werktuigen en stoommachines kosten alleen over de 30 duizend gulden.

Of zoo iets genoegzaam productief zal blijken, moet de toekomst leeren; maar de boeren hier kunnen profiteeren van de ervaringen daar, en van de daar toegepaste wetenschappelijke landbouwtheorie, en aannemen of verwerpen wat gaat of wat niet gaat; en zoo doet zulk een onderneming zijn nut voor anderen, 't zij ze te gronde gaat of verder in opbloei komt.

Wij geven op de volgende bladzijde een paar voorbeelden van boeren-hofsteden in den *Prosperpolder*, die ten deele op Nederlandsch en ten deele op Belgisch gebied thuisbehooren, en het eigendom zijn van den Prins van Aremberg.

De boerderij was vroeger ± 300 Hectaren of bunders groot, maar is nu verdeeld in kleinere boerderijen van ± 40 Hectaren, wat voor de goede verpleging van den bodem en van de vrucht zeker gebleken is voordeliger te zijn.

Daar wij nu toch op groote landbouw-ondernemingen hier in Zeeuwsch-Vlaanderen zijn gekomen, willen we nog een paar kiekjes geven van een model-boerderij aan de overzijde van de Schelde.

1° Een schuur van een model-hoeve in den *Volkert polder*, Gem Rilland-Bath. Een prachtige Hengst wordt voorgevoerd, waarschijnlijk eigenhandig door den landbouwer zelf, aan de hem en zijne boerderij bezoekende vrienden en kennissen (blz. 127).

2° De achterzijde van een andere modelhoeve in den *Anna-Maria-polder*, ook in die omgeving (blz. 126).

3° De laatste afbeelding op blz. 127 geeft het gezicht op een der *kwelderlanden* aan de Schelde, een weide voor jong vee, met draadversperring afgesloten van den rivierdijk, daar anders door de aftrapping van het vee de rivierdijk te veel zou lijden.

Hulst.

L. M. DE BOER.

WINTER.

In paarsen schemerschijn als blanke kathedralen,
Droomt 't witte wonder in de takken van het bosch,
En kleedt met brooze pracht als sprookverhalen,
Het landschap in zijn weidschen winterdos.

De stammen pronken met wit-bonten sneeuwgewaden.
Een knoest'ge eikentronk grijnst als een saterkop,
Ijskegels in den mosbaard, zilv'ren draden
Houden een web berijpte weefsel op.

Het warrig kreupelhout bepoederd en bestoven,
Hurkt neer bij 't slapend bosch. Diep in de sneeuw geprent,
Een wildspoor langs een den, gescheurd, vol kloven,
Gekromde reus die honderd winters kent.

Een looden hemel dekt in grimmig grauw de bosschen.
De wind steekt op en dwarrlend, vlok bij vlok,
Daalt 't blanke dons op ruig gevroren mossen....
Een bonte kraai krast in een beukennok.

J. G.

BEROEMDE PAARDEN.

I. HET TROJAANSCH PAARD.

HET meest beroemde van alle paarden is zeker wel het Trojaansche, hoewel het niet eens een werkelijk dier, maar slechts een houten namaaksel was, hetwelk echter de walvisch uit het bekende verhaal van Jona ver overtrof, daar het niet één, maar dertig man in zijn buik verborgen hield, een prestatie, tegen welke elk heusch paard het zou moeten afleggen.

Het verhaal van den strijd om Troje, ons door Homerus in zijn Ilias meegedeeld, is genoegzaam bekend. Voor de eer welke Paris, de zoon van den Trojaanschen koning Priamos, aan Aphrodite bewees, door haar den prijs der schoonheid toe te kennen, beloofde deze den jongen man door hem behulpzaam te zijn bij het schaken van de schoonste der vrouwen, Helena, de echtgenoot van een der koningen van de Acheërs, Menelaos.

Hierna rustte deze zich met zijn broeder Agamemnon ten strijde, bijgestaan door vele andere vorsten. Tien jaren duurde het beleg voor Troje, waarna deze stad viel, dank zij de bekende list van het, door de belegeraars, die schijnbaar den aftocht geblazen hadden, achtergelaten paard, hetwelk, tegen den raad van den priester Laökoon, maar op aandringen van Odysseus' vriend Simon — die de Trojanen wist te overtuigen dat het houten dier inderdaad een wijgeschenk was en kon gelden als een nieuw onderpand van de gunst der goden — binnen de muren werd gehaald. Toen duurde het kort of de verborgen helden kwamen voor den dag, terwijl de inmiddels opnieuw gelande vloot het leger aan wal had gezet. De stad ging weldra in vlammen op, dank zij de onbedachtzaamheid der Trojanen, die het „Paard van Troje binnenhaalden” dat in zooverre op meerder roem aanspraak kan maken dan al zijn geslachtgenooten, waar dit paard, hetwelk *nooit leefde*, na zooveel eeuwen nog *altijd voortleeft* . . . in het spreekwoord!

* * *

II. PEGASUS.

Tusschen de sterrebeelden Adromeda en den Waterman prijkt aan den hemel Pegasus, genaamd naar het mythische paard, hetwelk door de sage kwistig met roem bedeed is.

Nadat de Grieksche held Perseus den kop van de vreeslijke Medusa afgehouden had, de eenige der Gorgonen — geheimzinnige machten der onderwereld, half dier, half mensch — die sterfelijk was en wier haren door Athene veranderd waren in slangen, ontsproot uit haar romp, tegelijk met den reus Chrysaoros, het edel ros Pegasus, door Poseidon, den zeegod, bij haar verwekt, welks schouders voorzien waren van vleugels, met behulp van welke het zich vrij door het luchtruim zou kunnen bewegen. Onmiddellijk na zijn geboorte steeg hij naar den Olympos om bij de onsterflijke goden te wonen en voor Zeus den donder en den bliksem te dragen.

Intusschen zouden de goden hem weldra ander nuttig werk laten verrichten. Nadat n. l. Bellerophon, de zoon van koning Glaukos, valschelijk beschuldigd was door de dochter van den Lybischen koning Iobates en Proitos haar gemaal den vermeenden verleider, ter bestraffing met den dood, naar zijn schoonvader zond omdat hij zelf dit vonnis aan een gastvriend niet meende te mogen voltrekken, gelastte Iobates Bellerophon het monster Chimaira te doden, in de stellige overtuiging dat de aanval der goden anderspit zou delven. De goden echter, begaan met het lot van den onschuldige, zonden hem het paard Pegasus ter hulpe. Hij vond het aan de bron Peirene. Waar, nadat hij tevergeefs getracht had het te breidelen, Athene hem in den droom verscheen en hem gelastte een stier aan Poseidon te offeren en daarna gebruik te maken van de gouden teugels, welke zij hem overhandigde. Uit de lucht wist toen de stoutmoedige berijder het monster te doden. Door dit en ander fortuin vermetel geworden, trachtte hij op Pegasus den Olympos te bestijgen, waardoor de on dankbare zich den toorn der goden op den hals haalde, die hem door het ros lieten afwerpen, hetwelk daarna terugkeerde naar het verblijf der goden. Later gaf Zeus het ten geschenke aan Eos of Aurora, de godin van den dageraad — die op haar wagen dagelijks uit den Okeanos of grooten wereldstroom opstijgt om het licht aan den hemel te brengen — opdat zij te vlugger haar tocht langs het firmament zou kunnen volbrengen.

Aan Pegasus dankt de beroemde bron Hippokrene, d.w.z. paardenbron, op de helling van den berg

SCHUUR IN DEN PROSPER-POLDER.

Helikon, haar ontstaan. Zij ontsproot toen het dier met zijn poot de aarde omwoelde, ten einde water te verkrijgen tot lessching van zijn dorst. Deze aan Apollo en de Muzen gewijde bron bezat het vermogen dichterlijke geestverrukking of inspiratie op te wekken, van welke laatste Pegasus nog altijd als symbool geldt. Naar dit gevleugeld ros dragen de Muzen nog altijd den naam Pegasides, terwijl het van iemand, over wien de geest der poëzie vaardig wordt, heet, dat hij den Pegasus bestijgt.

Helaas heeft meer dan één moeten ondervinden dat er waarheid kan liggen in de laatste regels van het epigram van Maynard:

Pégase est un cheval
Qui porte les grands hommes
À l'hôpital.

F. W. DRIJVER.

HOFSTEDE EN SCHUUR IN DEN PROSPER-POLDER.

TROPISCH BUITENLEVEN.

I.

DE bewoners der afgelegen Batak-Kampong, die grensde aan de tabaksonderneming in Bedagei moesten zoo nu en dan eens gecontroleerd worden, want als ze de kans schoon zagen zaaiden ze hun paddi en plantten hun mais op de gronden der onderneming, even buiten de grens van hun gebied. Daar toch was reeds ontboscht terrein met lalang begroeid, dat gemakkelijk afgebrand kon worden, terwijl ze op hun terrein eerst bosch moesten kappen wilden ze nieuwen grond beplanten.

De verleiding was dus groot en daarom besloot ik den toestand daar eens op te nemen.

't Was nog donker toen ik op de buggy stapte en den heuvelachtigen weg insloeg, die tot nabij het doel leidde; de frischheid van den prachtige Indischen morgen was in de atmosfeer en pittig draafde de Australiër heuvel op en heuvel af, zoo nu en dan onrustig de ooren bewegend bij verdachte geluiden uit het lage bosch ter weerszijden van den weinig bereden weg. De onderneming was nog slechts enkele jaren „geopend,” zoodat de weinige wegen nog in een staat waren, die oplettendheid vereischte bij het berijden. Doch ook hieraan raakt men gewend en manoeuvreert zoo goed mogelijk tusschen de kuilen en groote steenen door.

Na een uurtje liep de weg dood tegen het nog ongekapte overbosch en moest de verdere tocht te voet worden afgelegd langs een boschpad. Nu moet men zich zoo'n pad niet voorstellen als een keurige Hollandsche boschweg, behoorlijk breed en schoon! Dit pad was nauwelijks breed genoeg voor één persoon, gekapt door het dichte jonge bosch, dat als een muur ter weerszijden stond. De bodem was ook niet schoon, maar bestond uit de in elkaar getrapte takken en bladeren, die neervallen bij het voortdurend openhouden van dezen verbindingsweg en die door elken Batakker die er passeert, met het kapmes worden afgeslagen als ze in den weg groeien. Men ziet dus niet waar men den voet zet en telkens dringen rot tandoorns door de schoenen heen. Groote boomstammen versperren telkens den weg, wemeland van venijnige mieren, zoodat tondoenlijk is er over heen te klimmen zonder een paar beten gevoeld te hebben. Aldus vorderde ik slechts langzaam op den veerenden bodem langs dat telkens bochtende pad, uit gewoonte goed uitkijkend naar slangen, schorpioenen, duizendpooten en wat er al niet meer kruipt en wriemelt in het Indische woud. Dergelijke paden zijn regel bij de toegangswegen tot de bosch-kampongs en de bewoners denken er niet aan om, al was 't voor hun eigen gemak, een behoorlijk begaanbaren weg te maken.

Ik trof het kamponghoofd in sarong als eenig kledingstuk, op de hooge trap van z'n huisje, rustig zijn eerste strootje rookend. Hij was knap verbaasd de toean besar van de onderneming te zien komen en trok direct z'n blauw jasje met vergulde knopen als teken zijner waardigheid aan. Toen hij de reden van mijn komst hoorde, verzekerde hij dat zoo iets in zijn kampong niet voorkwam en hij was direct bereid om met me langs de grens te gaan, opdat ik 't zelf kon zien.

„k Zal mijn geweer meenemen,” zei ie, „misschien zien we een hert of een wild zwijn en er is ook een tijger in de buurt.”

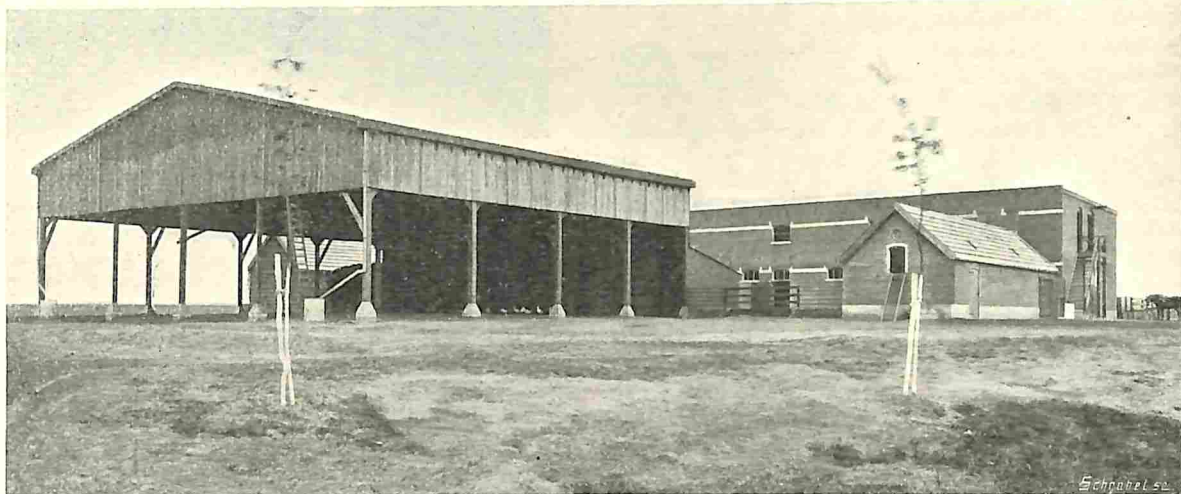
Ik had er geen bezwaar tegen, want zelf had ik slechts een dikken rottanstick en als 't eens noodig mocht zijn, kon ik gebruik maken van zijn geweer, want ik vertrouwde mijn schot beter dan het zijne.

Het geweer waarmede hij kwam aandrigen, was evenwel een van die wapens, die men hier nog slechts in musea van oudheden ziet. De lange loop met ijzerdraad vastgebonden op een soort kolf, was zwart van ouderdom en vuil. De trekker ontbrak, maar de haan kon met een ijzerdraadje in gespannen toestand gehouden worden alvorens neer te slaan op het slaghoedje, dat de lading deed ontbranden. Die lading bestond uit een dosis buskruit waarop een prop papier gestampt werd, daarna een ronde looden kogel en alles weer vastgestoot door papier. Dat wapen verhoogde aanmerkelijk het aanzien van Djoenoes, het Batakhoofd, doch ik zag met wantrouwen naar die spuit en bracht hem aan 't verstand, dat ik niets gesteld was op eene losbranding, zoodat hij eventueel wild maar moest laten loopen.

't Was een mooie kampong van een twintigtal huisjes, alle met hooge puntaken. Vele enorme doerian-boomen en areng palmen overschaduwden 't geheel, terwijl enkele toelangs met hunne gladde stammen hun zware kronen nog boven al de andere tus-boomen verhieven. Een helder riviertje kronkelde er door, tus-schen rotsige oevers en bespoelde op dat moment het grootste gedeelte der bevolking, bij het morgenbad. Het geheel was weer van die onbeschrijflijke rust, die alleen te vinden is in de ver-afgelegen woonplaatsen in het oerwoud, waar niemand schijnt te werken en waar geen geluid noch teeken doordringt van de groote wereld, die rondom is. Enkele rijstvelden waren beplant en verschaften den menschen het eene onontbeerlijke voedsel en de rest vonden ze in hunne onmiddellijke nabijheid, als vruchten, groenten, visch en zoo nu en dan het vleesch van hunne varkens, die als huisdieren vrij rondliepen. De noodige kippen zorgden voor afwisseling in het menu.

We gingen dus samen op pad langs een der vele wegjes, die in alle richtingen het bosch ingaan en vonden met moeite de eerste grenssteen, die hun gebied bepaalde. Van hieruit ging het door de hooge lalang naar de tweede en zoo vervolgens tot ik de zekerheid had gekregen, dat er geen overtreding van de overen-komst had plaats gehad, zoodat we weer terug konden gaan. Ter ver-mijding van omwegen gingen we dwars door het bosch, dat hier onder de zware boomen goed begaanbaar was, in de richting van het geluid van 't riviertje, dat we in de verte hoorden. We spraken niet en liepen behoedzaam achter elkaar, Djoenoes voorop, die met zijn klewang hier en daar een hinderlijke tak wegkapte. De gewone geluiden van het bosch waren rondom ons; hevig snerpande krekels lawaaiden onafgebroken; een troepje apen sprong van tak op tak en keek ons na.

Plotseling stond mijn begeleider stil, luisterde ingespannen, keek naar mij en toen hoorde ook ik een ongewoon plassen van het water in 't riviertje, dat we reeds vrij dicht genaderd waren. Dat was niet het geluid van stroomend water tegen steenen of andere hinderpalen. 't Was alsof er met water gesmeten werd en duidelijk klonk een snuiven en blazen. De oever was dicht begroeid, zoodat we behoedzaam konden naderen, nieuwsgierig wie daar zoo onstuimig bezig was. Ik boog de takken een weinig op zij en... 't was me alsof ik in den grond zonk, alsof ik een oogenblik wezenloos werd van schrik. Daarvoor

HENRI-HOEVE IN DEN ANNA MARIA-POLDER.

me, op geen twintig pas afstand, lag een volwassen koningstijger zich te wentelen in het snelstroomende water, snuivend en blazend van weelde in het frissche bad....

Hij scheen onze nabijheid nog niet te bemerken door het geruisch van 't water, maar wat kon er gebeuren als hij zich bewust werd van onze aanwezigheid! Doch ondanks onze gevaarlijke positie, werd ik intens geboeid door de schoonheid van het geheel. Zijn prachtige huid glom in den helderen zonneschijn en 't was een levendig spel van geel en zwart, zooals hij zich wentelde in het klare water. Dan stond hij op, z'n staart sloeg links en rechts tegen de slanke flanken en als met wellust wierp hij zich weer neer, met z'n geweldige muil happend in het water; met z'n pooten om zich heen slaand, dat 't schuim hoog opspatte. 't Was al kracht en schoonheid daar voor me; een tafreel dat slechts aan weinigen zich vertoond heeft, met als achtergrond een hooge oever, begroeid met een rijkdom aan palmen, boomvarens, rottan en vele andere voortbrengselen van den tropischen plantengroei.

Daar stond ik en dorst me niet te bewegen en toch moesten we trachten ongemerkt weg te komen. Want nu mag je geen last van zenuwen hebben of zoogenaamd niet bang zijn of desnoods een „held” wezen — ik zou den man willen zien, die in zoo'n oogenblik kalm een sigaret opsteekt en aan z'n makker vraagt, hoe laat of 't is! Ik deed 't tenminste niet en had genoeg voorom ze niet te vreezen. Wat konden we beginnen: ik met m'n stok en Djoenoes met z'n spuit van anno zooveel!

Daar zie ik, dat mijn begeleider den loop van zijn snaphaan tus-schen de struiken door heeft gestoken en net doet alsof hij mikt! De schrik beneemt me bijna den adem bij de gedachte aan dien weken ronden kogel, verwoondend het roofdier voor ons en ik zie plotseling heel het afgrijselijk gebeuren, dat dan volgen moet. Ik roep nog zoo zacht mogelijk „Djangan,” niet doen, maar meteen barst de ontploffing los en stijgt een grijze kruitdamp tusschen de struiken omhoog....

Dan beleef je een van die oogenblikken in je leven, die mo-

menten heeten en ben je even afwezig van de aarde, zijn je gedachten weg, omdat je je er niet kunt indenken, wat nu volgen gaat....

Een hevig plassen van het water drong tot me door en toen kwam de stem van Djoenoes: „dapat! toean besar!” We hebben hem. Wat? Was weg dat gevaar, dat zoo alles beheerschte? Zou hij toch zóó geraakt hebben, dat die machtige tijger onschadelijk was? Ik keek weer en zag den koning van zoo even op zij in het water liggen stuiptrekken met een stroom bloed uit zijn muil vloeiend. De scherpe nagels kwamen krampachtig te voorschijn uit z'n breede pooten, maar hij lag stil, terwijl het water bijna over hem heen stroomde. Daar lag de gevreesde moordenaar van menschen en dieren in al de pracht, waarmede hij bedeed was, gedood door een armzalig stukje lood van een nietigen Batakker.

Maar hoe was die kerel er toch in geslaagd om den toestand zoo geheel in ons voordeel te veranderen? We daalden voorzichtig af in de rivier en naderden behoedzaam het dier, dat nu geen teeken van leven meer gaf, nog wantrouwend het feit dat hij dood was en bleven nog even op veiligen afstand van de geweldige pooten, waarvan een laatste stuiptrekking ons nog ernstig zou kunnen verwonden. Doch alles bleef rustig en toen we den zwaren kop optilden bleek 't, dat de kogel juist in het oor was binnengedrongen zonder een enkele beschadiging van de huid. 't Was wel de eenige plek waar zoo'n primitief wapen direct doodelijk kon zijn en even hooger of lager getroffen, zou de ronde kogel plat geslagen zijn tegen den harden schedel en was er voor ons geen ontkomen mogelijk geweest. 't Was natuurlijk een miraculeus toeval, dat die kogel juist daar ingeslagen was, maar 't was toch maar zoo en de eenige gedachte, die me toen bezig hield, was de prachtige huid zoo spoedig mogelijk in veiligheid te brengen.

We kregen hem met moeite op z'n rug en sneden hem den buik open, om alles wat overbodig gewicht was te verwijderen, want hij was niet te tillen. 't Was een luguber werk, maar we deden het met eene koelbloedigheid, waarmede een Hollandsche vischboer een botje schoonmaakt. Er werd hulp uit de kampong gehaald en als belooning voor het aanstaande transport kreeg ieder der mannen een deel der ingewanden. Want alles heeft waarde, hetzij om te eten, hetzij om als amulet in een zakje genaaid bij zich te dragen. Vooral aan stukjes van een tijgerhart worden wonderbaarlijke krachten toegeschreven en speciaal Chineezers koopen ze gaarne.

Toen ieder tevreden was gesteld werd een sterke boomtak gekapt, de pooten saam gebonden en na heel veel drukte en getob kregen we hem bij den oever op. Drie man namen het voorste einde der stok op hunne schouders, drie man het achterste en daartusschen in bungelde onze buit met den kop slap en slierend over den grond. 't Was toch wel een vroolijke troep, want de Batakkers waren blij verlost te zijn van dat roofdier, dat de omgeving onveilig maakte en dat reeds zooveel varkens had weggekaapt. Ik beloofde aan Djoenoes een goed jachtgeweer en daarvoor stond hij gaarne het dier aan mij af.

Zoo gingen we het smalle pad terug naar den hoofdweg met nog zes man om de dragers af te wisselen. 't Werd een moeilijke tocht langs dat oneffen pad en vooral bij het klimmen over de zware boomstammen waren alle krachten noodig om het zware lichaam er over heen te tillen. Tobbend, struikelend, zwoegend vorderden we slechts langzaam en 't was al middag, toen we eindelijk den hoofdweg bereikten, waar mijn buggy stond te wachten, waarop de buit gelegd werd. Het aanspannen van het paard eischte heel wat omzichtigheid; zenuwachtig als het was door de nabijheid van het roofdier, dat door ieder wezen zoogevreesd wordt.

In snellen vaart, die ik nauwelijks meester kon blijven, ging het den weg af, hortend en stootend over de vele oneffenheden. Het zware gewicht van den tijger, die voor mijn voeten lag, drukte zwaar op de boomen der buggy en door

SCHUUR VAN EEN MODELHOEVE IN DEN VOLKERT-POLDER
BIJ RILLAND—BATH.

den slechten weg schokte de kop er bij neer en dreigde in aanraking te komen met een der wielen. Dat ging zoo niet langer en nadat ik het paard tot staan had gekregen, stapte ik af om het den verderen weg te voet te leiden. 't Was reeds tropisch heet, de weg vol gaten en kuilen, waarover het zeer moeilijk te loopen was met een schichtig paard aan de hand, zoodat 't een uitkomst was, toen ik een ossenkar zag naderen, waarop eenige Klingeleezen, die gras gingen snijden.

Ik wenkte van verre, dat ze niet door moesten rijden, want ik vreesde ongelukken als de ossen den tijger zouden ruiken. De mannen kwamen nader en na eenige instructies werd de ossenkar gedraaid en de ossen oogen en neus dichtgebonden, zoodat ik tenminste ongezien kon naderen en we den tijger in de kar konden schuiven. Maar toen was de bespanning ook niet meer te houden; als dol geworden draafden ze weg, gelukkig in de goede richting en bestuurd door een ervaren hand, terwijl ik zoo snel mogelijk op de buggy volgde.

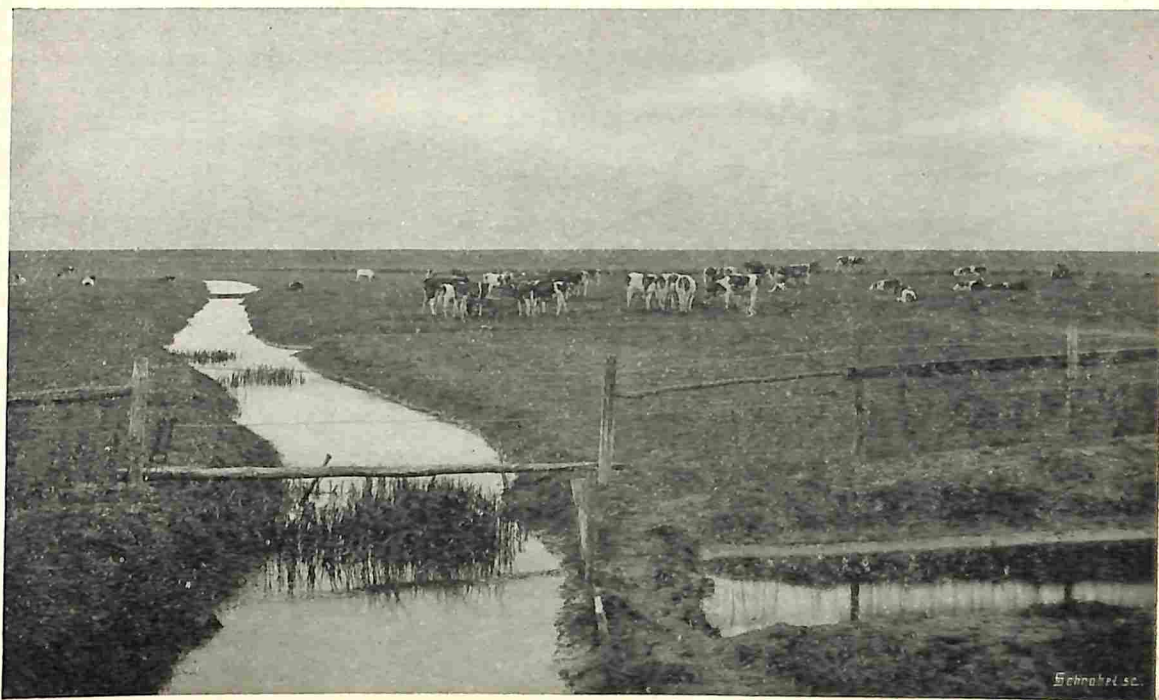
Zoo kreeg ik mijn tijger thuis, waar direct bekwame handen bezig waren de huid er af te stroopen, op te spannen en verder te prepareeren.

Nu ligt hij als een schoon sieraad in mijn Hollandsch huis en als ik zijn groote slagstanden zie, vind ik het toch maar beter, dat hij bij mij terecht is gekomen en ik niet bij hem. H. G.

LEVENDE MUREN.

Zocwel voor de duurzaamheid als voor de hygiëne van bouwwerken uit baksteen is een verschijnsel van belang, dat men het probleem der *levende muren* zou kunnen noemen.

Aan den buitenkant van muren leven zoowel macroscopische als microscopische organismen. De meest bekende hiervan zijn de mossen en de korstmossen, welke zich steeds alleen aan den buitenkant der steenen vasthechten. Een vaak zeer gunstigen

GEZICHT OP EEN DER KWELDERLANDEN AAN DE SCHELDE.
WEIDE VOOR JONG VEE.

voedingsbodem voor veel hoogere plantensoorten vormen de aardmassa's, die zich in spleten en voegen van den muur ophoopen. Deze muurbewoners toonen dikwijls een verbluffende groeikracht, doordat zelfs de wortels van grassen op den duur in staat zijn de spleten wijder te maken en kleine brokjes van den muur uit elkaar doen springen. Daardoor hebben deze muurplanten in den loop van den tijd vaak een vernietigende uitwerking.

Van onaangename aard voor de menschen zijn de microscopische organismen, waarvan de algen de meest bekende vertegenwoordigers zijn. Op vochtige, van het directe zonlicht afgesloten plaatsen vormen zij vaak een groenen of geelachtigen aanslag. Blijkens de nieuwste onderzoekingen omtrent het leven in muren dringen de lange en dunne draden van de huiszwam vaak zeer diep in de poriën der steenen door, tot zij door gebrek aan koolstof niet verder kunnen.

Deze soort van levende muren verdienen bijzondere aandacht, daar zich op deze wijze infectiehaarden kunnen vormen, van waaruit de „zwammenziekte” zich verder verspreidt. De wit grijze vegetaties van schimmels, die dikwijls op vochtige wanden voorkomen, worden het best bestreden door de oorzaak der vochtigheid weg te nemen.

Belangwekkend is tenslotte nog het onderzoek van de kwestie of baksteenmuren als ondoordringbaar voor bacteriën kunnen worden beschouwd. Tot deze vraag is men voornamelijk gekomen door het feit, dat de kamerlucht rijker aan bacteriën is dan de buitenlucht. Uit de genomen proeven bleek echter, dat een luchtstroom van zoo geringe kracht als waarvan bij de poriënventilatie door baksteen sprake is, niet in staat is bacteriën door den muur te voeren. De bacteriën dringen hoogstens eenige centimeters in den steen binnen, doch gaan dan tengevolge van de desinfecteerende werking der kalk zeer spoedig ten gronde.

H.

PRAAG.

DE EERSTE STAD VAN HET LAND
DER TSJECHEN.

IN de oude Boheemsche hoofdstad, is de Habsburgsche regering weggevaagd; zij maakte plaats voor een eigen nationaal bestuur. Wie wel eens met Tsjechen heeft gesproken, weet, dat de groote schilderachtige stad aan de Moldau, dat Praag meer voor hen is dan zetel van de organen van het landbestuur; het is het hart van het Bohemer land, zooals Parijs dat is van Frankrijk.

Praag herinnert aan zijn grootsch verleden: daar regeerden de vorsten van hun nationale dynastie over een vrij volk, daar rusten volkshelden, daar uitte zich het nationale zelfbewustzijn het krachtigst. Doch ook doet het schrijnende gedachten opkomen aan verloren vrijheid en vreemde dwingelandij, daar luidde de doodsklok over de onafhankelijkheid van de Tsjechen, daar woonden vreemde vorsten, onder wier wil zij zich moesten buigen, maar eveneens gloorde er de dageraad van de bevrijding van een eeuwen onderdrukt volk.

Toen in het tegenwoordige Bohemen, in de 5de eeuw Slavische stammen zich vestigden, was die der Tsjechen reeds de aanzienlijkste, waarin de anderen zich spoedig oplosten. Hun taal werd weldra die van de broeder-stammen, en hun stad, de voornaamste van het geheele land. Toen Karel de Groote door Bohemen trok om de Avaren te bestrijden, bestond Praag reeds.

Hoeveel vreemde legers heeft het niet om en binnen zijn muren gezien, hoe heeft het niet geleden onder de oorlogen, door de Habsburgers gevoerd, meegesleept in den maalstroom van een strijd, die niet die van het Tsjechische volk was. Hoe menigmaal heeft het niet gezocht onder den druk der scharen van de overheerschers, die met geweld zich de Boheemsche koningskroon kwamen toeëigenen.

Reeds in de roe eeuw was Praag de hoofdstad van een eenheidsstaat; de opperburggraaf zetelde er, het recht van de Prager Zupane (rechtsgebied van een stad) gold als het hoogste in het geheele land. Daarom was in Praag het hoogste gerechtshof, daar bevond zich de bisschop voor het Boheemsche land en woonde het hoofd van het rijk, toen nog vorst genoemd, op de Hradsin, het Prager kapitol, waar ook het eerste christelijke godshuis, in Bohemen, de thans nog bestaande doch verbouwde St. Georgskerk, in 971 verrees.

Van Bovrivoj af, de eerste vorst van Praag, die omstreeks 870 regeerde en wiens gemalin Ludmilla vermoord werd, omdat zij

tot het christendom overging, waaraan de op de Hradsin gebouwde Ludmilla kapel nog herinnert, tot Wenzel III, met wien in 1306 de Premysliden uitstierven, werden de Tsjechen door vorsten geregeerd, uit hun eigen stam gesproten.

Reeds toen drong de vreemde invloed in Bohemen door, met de Duitsche prinsessen, die de laatste Premysliden zich tot vrouw kozen en waartegen de Tsjechen sterk gekant waren.

Onder de Luxemburgers en de Jagellonen genoten zij nog vrijwel hun oude vrijheden. Bemind waren de vreemde heerschers echter alles behalve; zoo moest de opvolger van Wenzel III, Johan, de zoon van den Duitschen keizer, eerst Praag veroveren, alvorens hij zich op de Hradsin kon laten kronen. Herhaaldelijk kwam het ook verder tegen de andere Duitsche vorsten, die na hem den Boheemschen troon innamen, tot opstand.

Alleen Karel IV mocht zich in de volksgunst verheugen. Doch hij had... uitgesproken Fransche sympathieën, beknotte de vrijheden niet van het Tsjechische volk, en deed veel voor de verheffing daarvan. Aan dezen kunstzinnigen fijn beschaafden vorst dankt Praag zijn eerste brug, die over de Moldau voert. Een forsich bouwwerk, dat bewijst dat in vroeger eeuwen de Nederlanders niet alleen groote stevige bruggen konden bouwen. Op het kleine plein voor de brug, ziet de figuur van den vorst neer op zijn grootsch werk, waaraan vooral de groote poorttorens, met hun beeldhouwwerken een monumentaal karakter geven. Karel toonde zijn liefde voor de bouwkunst vooral door de stichting van de Karelhofskerk, de verbouw van den burcht op de Hradsin naar het voorbeeld van het Louvre, en de

energieke voortgang van den bouw van den St.-Veitsdom, reeds in 931 door den Heiligen Wenzel gesticht en waar de eerste Christenen in het Tsjechenland begraven liggen. Matthias van Arras werd door Karel tot bouwmeester benoemd; daarom vertoont het koor, door hem bijna voltooid, den Franschen spitsbogenstijl, waaraan zijn opvolgers bij het optrekken van schip en toren niet altijd trouw zijn gebleven.

Eerst na 1867, toen zich op voorbeeld van de middeleeuwsche bouwhutten, een „Dombauverein” vormde, is het groote kerkgebouw geheel voltooid. Doch er is, evenals aan andere groote buitenlandsche kathedralen als de Dom van Milaan, of de St. Pieterskerk te Rome, altijd wel wat te herstellen of te verbeteren aan den Dom, waarom men hem dikwijls met een netwerk van steigers ziet bedekt.

Karel's groote belangstelling voor wetenschap was niet geringer. Hij stichtte de eens zoo beroemde Universiteit, die nog bestaat, en waar Tycho de Brahé, de sterrekundige, Hieronymus van Praag en Johannes Huss, het licht van van hun geest deden schijnen. Praag, dat reeds toen een belangrijke groote stad geworden was, breidde zich onder

Karel's bestuur sterk uit; uit dien tijd dagteekent de Nieuwe stad, die thans echter ook al vrij oud is.

De Jagellonen, die de Luxemburgers opvolgden en zelf van Slavisch ras waren, voerden een bewind, dat de Tsjechen niet zoo zeer tot verzet prikkelde, doch zich kenmerkte door zwakheid en halfheid.

De goedhartige en vredelievende Wladislaw II was niet bij machte zich te doen gelden; onder zijne regeering begonnen de godsdiensttwisten opnieuw in Praag, welke naar het geheele land oversloegen en daarvoor zoo noodlottig werden. De strijd en de verdeeldheid waren daarom zoo sterk, omdat de haat der nationaliteiten zich in de godsdienst-geschillen mengde.

De Duitschers, die zich in tamelijk groot aantal in de Boheemsche hoofdstad gevestigd hadden, bleven aan het katholieke geloof trouw, de Tsjechen gingen meerendeels tot den Protestantischen godsdienst over. In geen ander land stonden de twee secten daarom zoo scherp tegenover elkaar. De strijd, die zooveel onheil bracht, verflauwde wel eens, doch laaide toch telkens weer hoog op.

Als een ware volksheld, wiens sterke arm echter de rampen, welke het Tsjechische volk troffen, niet vermocht af te weren, treedt de figuur van den dapperen George van Podiebrad uit den strijd. Hij, als zoon van eenvoudige ouders uit den burgerstand, troonde op de Hradsin als Bohemen's koning.

Na zijn dood was het te Praag een aaneenschakeling van oproer, onderlinge twist, en tweespalt. Steeds sterker werd de Duitsche invloed en die van het huis Habsburg. In 1610 verjaagt Keizer Matthias na den slag bij den Wittenberg Rudolf II uit Praag, die op den burcht feitelijk slechts voor zijn alche-

HET STADHUISTE PRAAG, DOOR BRAND GETEISTERD
BIJ DE LAATSTE WOELINGEN.

mistische en sterrekundige onderzoekingen leefde en daardoor zijne staatkundige plichten vergat.

Acht jaar later vond het bekende feit plaats, waarmede de dertigjarige oorlog gerekend wordt te beginnen. De vergaderende Protestanten wierpen n.l. in 1618, op aanstoken van den graaf van Thurn, de gehate Keizerlijke Commissarissen Slawata en Martinitz en hun secretaris Fabritius uit het venster, waarna zij in de droge gracht van den burcht terechtwamen.

Van Praag uit werd het sein gegeven tot de beweging, welke tot doel had verdwijning van de Habsburgers en aan het hoofd van welke zich de genoemde graaf Thurn plaatste.

De opstand, aanvankelijk zoo goed geslaagd, werd niet lang daarna gedempt. In 1620 verloren de Tsjechen den slag bij den Wittenberg tegen den Keizerlijken generaal, die niemand minder was dan de gevreesde Tilly. Toen werd de vrijheid der Tsjechen voorgoed begraven, om eerst thans te herrijzen. Verdwenen was hun onafhankelijkheid, beladen met de ketenen der onderdrukking leefden zij mokkend en wrokkend voort.

Als straf voor het verzet werden 27 leiders ter dood gebracht en hun afgehouden hoofden prijken als afschrikwekkend voorbeeld aan de torens van de Karelsbrug. Tot spoediger bekeering van niet-katholieken werden bij hen dragonders ingekwartierd, welke ruwe gezellen eerst weer vertrokken als men in den schoot der katholieke kerk terugkeerde. Als een herroeping van het edict van Nantes werkten de maatregelen van den heerschzuchtigen Keizer Ferdinand; gansche scharen togen uit naar het buitenland, velen vestigden zich o.a. in Nederland.

Zwaar heeft Praag in den dertigjarigen oorlog geleden, die reeds lang had opgehouden slechts een geloofsstrijd te zijn, doch ook een rassenoorlog was geworden. Herhaaldelijk wisselde Praag van bezetting en van eigenaar. Het laatste bleef het echter aan de keizerlijken onder den gevreesden Wallenstein, die zelf naar de keizerskroon streefde en te Eger vermoord werd. Gewetenloos trok hij voordeel van het ongeluk van anderen, hij verrijkte zich met de verbeurd verklaarde goederen der verdrevenen en verwierf zich een paleis aan de Hradsin, dat nog steeds de Tsjechen aan den onderdrukker met de ijzeren vuist herinnert.

Na den Westfaalschen vrede komt Praag zelden tot rust. Met korter en langer tusschenpoozen moet het belegeringen doorstaan, en moet het het aanzien hoe vreemde heerschers om zijn bezit worstelen.

De Fransche omwenteling had tengevolge, dat het er wat roerig werd doch spoedig keerde de rust er terug, de rust van het zwijgende graf, totdat in 1848 er een beweging door de Slavische wereld vaart, om alle onderdrukte nationaliteiten aaneen te smeden in den strijd tegen dwingelandij en overheersching.

De eisch der Tsjechen in de rij der zelfstandige volkeren te treden, wordt door vorst Windischgrätz beantwoord met kanonschoten; in twee dagen is de opstand gesmoord, doch de vlam mocht zijn verdwenen, de vonk bleef smeulen. Wel moeten zij onder de Habsburgsche vanen medevechten, tegen het landhongerige Pruisen, dat in 1866 in Praag Oostenrijk een vernederende vrede afdwingt.

Praag is steeds het brandpunt van de op onafhankelijkheid gerichte Tjechische beweging gebleven, en ook de haard van het Panslavisme.

* * *
Deze korte vermelding van de lotgevallen en wederwaardigheden der Prager bevolking in een tijd die achter ons ligt zal wellicht eenigszins doen beseffen wat Praag voor de Tsjechen beteekent.

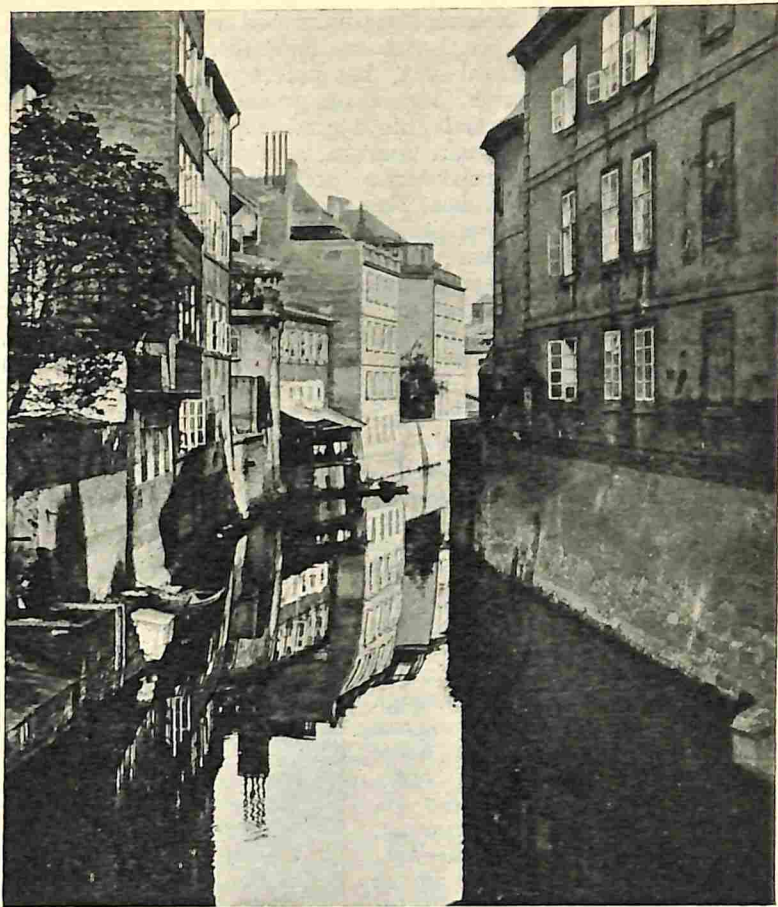
Zij dient echter ook tot eene verklaring van geheel anderen aard en karakter. De geschiedenis van een stad laat niet na, duidelijk sporen achter te laten in hare bouwkundige ontwikkeling.

Bij een rondgang door de stad zullen wij aan de meeste belangwekkende profane gebouwen en kerken den Renaissance-stijl kunnen ontwaren en dan in hoofdzaak den Italiaanschen; een enkele maal vraagt ook de Gothiek de aandacht.

Een eigen stijl hebben om licht begripelijke redenen de Tsjechen niet kunnen scheppen.

In een land, waar de bevolking verscheurd wordt door rassensrijd, welke steeds er op bedacht moet zijn de vrijheid van leven en eigendom te verdedigen, welke gedachten grootendeels worden ingenomen door het verlangen staatkundige rechten te veroveren en van welke de meest beschaafden en ontwikkelden gedwongen worden het land te verlaten, daar kan geen bouwkunst in eigen stijl ontstaan. In zulk een land hebben vreemde invloeden vrij spel en behalen een gemakkelijke overwinning.

Van een eigen stijl zou men wellicht kunnen spreken bij de huizen en boerenhofsteden in afgelegen dorpen en kleine plaatsjes waar de bouwtradities van

GRACHTJE IN HET OUDE PRAAG.

vroegere geslachten nog bewaard bleven. Slechts de kleine burgerwoning en 't boerenhuis in stille afgelegen plaatsjes vertoonen een afwijkend karakter van die in 't buitenland. Aan de monumentale bouwkunst, dus bij voorkeur in de groote stad, bleef het inheemsch element vreemd. Wat daarom niet wil zeggen, dat de Prager bouwmeesters nooit eenige wijziging aанbrachten in de uit Italië tot hen gekomen stijlvormen.

Wandelt men door de Boheemsche hoofdstad, dan zal men getroffen worden door de vele groote prachtige gebouwen, die het stadsbeeld inderdaad een monumentaal aanzien geven. Men zou Praag terecht de stad der paleizen kunnen noemen. De Tjechische- en de Deutsche adel hebben hier een groot aantal lusterrijke woningen gezet.

Als een kring van schitterende edelgesteenten omgeven zij het meest grootsche en weelderigst ingerichte gebouw, den koninklijken burcht.

Daar is het majoraatspaleis in Florentijnschen stijl, van het geslacht Schwarzenberg, dat een der bekende legeroversten uit de Napoleontische oorlogen leverde, het paleis Morzinen, dat van de graven van Thun, afstammelingen van de roemrijke

Foto Leipziger Presse-büro.

GEZICHT VAN DEN ST. LAURENTIUSBERG OP DEN KONINKLIJKEN BURCHT EN DEN ST. VEITSDOM TE PRAAG.

BIJ DE KONINKLIJKE BURCHT EN HET AARTSBISCHOPPELIJK PALEIS TE PRAAG.

het Clementium, een groep uitgestrekte gebouwen, met drie poorten en vier torens. De vroegere kapellen, kerken en kloosters zijn zoo uitgebreid, dat er het aartsbischooppelijk seminarie, de universiteitsbibliotheek en het natuur-historisch museum gevestigd zijn.

Verschillende gebouwen, waar regeerings- en gemeentebestuur gevestigd zijn, hebben trouwens vroeger een andere bestemming gehad; in vroeger eeuwen huisde daar de adel.

Daaruit en evenmin uit het feit, dat sommigen paleizen thans tot kazernen zijn ingericht, moet men besluiten, dat het gemeentebestuur onverschillig is voor de schoonheid van wat vroegere geslachten wrochtten. Integendeel, zij waakt er angstvallig voor, dat het oude schilderachtige Praag niet aangetast wordt door vernieuwingswoede en plaats moet maken voor moderne bouwsels, die een schreeuwende tegenstelling vormen met hunne omgeving. De moderne groote gebouwen, in den laatsten tijd verrezen, dragen allen bijna dat kenmerk van monumentaliteit, waardoor vele reeds bestaande gebouwen zich onderscheiden. Zoo past het nieuwe zich aan het oude aan en blijft de eenheid van het stadsbeeld behouden. Ongetwijfeld een voordeel, wat de harmonische overeenstemming betreft tusschen oude en nieuwe gebouwen, al mag niet uit het oog verloren worden, dat dit gaat ten koste van de „stijl-waarheid.” Want het is niet juist voor gebouwen, die thans verrijzen, alle vormen te ontleenen aan een vroegeren stijl, dien der Renaissance. Of men het Rudolfinum, musea, en de theaters ziet, het zijn indrukwekkende gebouwen, doch het is alles Renaissance wat men aanschouwt.

De naijver der rassen is er ook niet vreemd aan, dat Praag een naar verhouding zoo groot aantal forsche gebouwen bezit. Hebben de Duitschers een gebouw gezet van groote afmetingen, dan beantwoorden de Tsjechen dit met er een te laten verrijzen dat niet minder groot is. Bouwden deze een monumentaal gebouw, men kon er van op aan, dat de Duitschers niet voor hen wilden onderdoen en met een bouwwerk voor den dag kwamen, dat dat der Tsjechen zoo mogelijk nog overtrof. Daarom ook vindt men zooveel gebouwen van dezelfde soort en bestemming.

Zoo droeg ook de wedijver van aan elkaar vijandige rassen bij tot den grootschen indruk welke men van het stadsbeeld krijgt.

Uitte zich zóó steeds de botsing tusschen de gevoelens van rassen die elkaar niet gunstig gezind zijn, dan zou de vrede niet meer door gewelddadigheid verstoord worden. G. WIJGMANS.

De Paleis-Raadhuiszaak.

We dachten zoo dat deze kwestie nu wel van alle mogelijke zijden gezien was, en geen nieuwe argumenten vóór of tegen het weder als Raadhuis in gebruik nemen van van Campen's bouwwerk zouden zijn aan te voeren. Het blijkt, dat we ons vergist hebben: in het Maart-nummer van „Amstelodamum” verklaart de heer F. E. Posthumus Meijjes zich een krachtig tegenstander van het voornemen om het Raadhuis zijn oude bestemming terug te geven omdat in de hallen en zalen en gangen van het oude gebouw een gezelschap heeft geleefd en thuisbehoord dat sierlijk, stijlvol en kleurrijk gekleed was, terwijl zij, die er thans zouden huizen als meesters wanneer het weder zetel van het stadsbestuur werd, met hun confectie-pakjes en andere alle zwier missende kleding, een droevig contrast zouden vormen met de voornaamheid van het gebouw. Ziehier een argument voor het verlaten van alle voorname Stadhuizen, die dagteekenen uit een tijd toen de mannenkleding fraaier was dan de tegenwoordige, waarvan velen, niet het minst onze Zuid-Nederlandsche „vrienden,” verschrikt zullen opkijken.

„Gaaf men het (voormalig Raadhuis) inrichten als zetel van het stedelijk bestuur uit de twintigste eeuw, dan doet men hetzelfde als wie op het denkbeeld zou komen het doge-paleis te Venetië in te richten voor bioscoopzaal of openbare leesinrichting, of het Parthenon tot lokaal voor publieke verkooping,” schrijft de heer P. M. Wat ons inziens ten eenenmale onjuist is. De heer P. M. let te veel op het uiterlijk der personen, die een hedendaagsch Stadhuis, een bioscoopzaal, een openbare leesinrichting of een lokaal voor publieke verkooping bevolken, en dat ongetwijfeld niet aan aesthetische eischen voldoet. Maar hij blijkt geen gevoel te hebben voor het zinrijke, dat er in ligt, dat het gebouw, voor het stedelijk bestuur opgericht, na verloop van eeuwen nog steeds voor 't zelfde doel wordt gebruikt, zij 't dat dit op geheel andere wijze en door geheel anders — en minder fraai — gekleede personen, wordt nagestreefd. En daarom kon hij ook een zoo onjuiste vergelijking maken: het Doge-paleis is niet voor bioscoop-inrichting gebouwd, het Parthenon niet voor 't houden van publieke verkooping, doch het bouwwerk van Van Campen te Amsterdam is voor Raadhuis gebouwd, en het getuigt ons inziens van meer piëteit tegenover het voorgeslacht een dergelijk gebouw als Raadhuis te blijven gebruiken of het, wanneer het door de een of andere gebeurtenis aan zijn bestemming is onttrokken, weer als zoodanig in gebruik te stellen, dan het ongebruikt, als bouwkundige curiositeit, te laten staan. Een logisch doorvoeren van het denkbeeld van den heer P. M. zou moeten leiden tot 't verlaten van alle fraaie oude gebouwen met voorname interieurs waartegen het hedendaagsch geslacht met zijn weinig sierlijke kleding een min of meer poover figuur zou slaan, sterker, tot het verlaten van steden als Brugge en Rothenburg waarin de sierlijke monumenten uit oude tijden zoozeer overheerschen. En voortreffelijke vereenigen als „Hendrick de Keyser” zouden hun inkomsten uit 't verhuren der door haar aangekochte huizen, tenminste die met fraaie interieurs, moeten derven...

„Iets dat zoo weinig verheven en statius is als het bestuur eener hypermoderne gemeente uit den aanvang dezer stijllooze eeuw.” Een dergelijk bestuur is weinig minder verheven en statius als dat van een stad uit de 17de eeuw; wat minder verheven en statius is, dat is: de kleding harer bestuurders. En dat is toch immers niet hetzelfde?

Voor ons blijft in de kwestie nog altijd beslissend het antwoord op de vraag, of „s werelds achtste wonder” weer tot zetel van het stadsbestuur kan worden ingericht en of het mogelijk is voor het Hoofd van Staat in de hoofdstad een passend verblijf te bouwen. A. L.

DE PELSJAGERS.

(27)

EEN VERHAAL UIT ATHABASCA
DOOR HULBERT FOOTNER.

„NATUURLIJK, met behulp van Watusk vindt U niets,” antwoordde Ambrose bitter.

De Inspecteur beet zich op de lippen. Naar zijn eigen inzichten was hij zoo fair mogelijk tegenover den gevangene. Eerst heb ik de tepees zelf doorzocht,” verwaardigde hij zich uit te leggen. „Er blijken veel meisjes van dien naam te zijn. Toen ik Watusk liet halen heb ik hem laten bewaken.”

„De Indianen waren van te voren ingelicht,” zeide Ambrose. „Watusk draait U een rad voor de oogen.”

„Zwijg!” riep de nu woedend geworden Inspecteur. „Je verhaal is in elk geval ongerijmd. 't Is een liefdesavontuur. Niettemin

TORENS BIJ DE KARELSBRUG TE PRAAG.

heb ik sergèant Plaskett opgedragen het onderzoek voort te zetten. Als het meisje gevonden wordt, wat ik betwijfel, zal ze gezonden worden. Je kunt gaan."

Denzelfden middag aanvaardde Inspecteur Egerton met de helft van zijn manschappen den terugtocht naar Fort Enterprise. Zij voerden zeven gevangenen mede en bovendien nog vijf leden van den Kakisa-stam, die Watusk aangediend had als waardevolle getuigen. Met bitterheid in zijn hart zag Ambrose hoe Watusk zich beminneijk wist te maken. Het Indianen-opperhoofd toonde een berouwvol verlangen om zijn misdaden goed te maken.

Ze reden hard en staken de rivier over voor ze voor de eerste maal kampeerden. Den volgende dag legden zij zestig mijlen af en bereikten zij een post, die Inspecteur Egerton op de heenreis ingericht had, waar zij versche paarden vonden. Aan het einde van den derden dag kampeerden zij op een afstand van minder dan dertig mijlen van Fort Enterprise. Als Ambrose later aan deze dagen dacht, doorvoer hem altijd een siddering. Uitwendig scheen hij de ruwe en onverschillige waarvoor ze hem hielden; zijn zenuwen waren echter tot het uiterste gespannen. De hond begreep hem wel. Ambrose mocht zich vrijelijk bewegen; hij werd goed gevoed en men stelde hem in staat van kleeren te verwisselen. De politie-mannen behandelden hem met een correctheid, welke aan vriendelijkheid grensde. Niettemin voelde Ambrose hun geloof in zijn schuld, als een gebochelde den blik der menschen op zich voelt. In de oogenblikken van zijn zwartste wanhoop, steeg een vreemde twijfel in hem op of hij wel onschuldig was aan al die misdaden. Alsof dit niet genoeg was, hoorde hij hen eens zijn geval bespreken. Hij lag in een tent, en aan de deur lag een aantal manschappen te rooken. Ze dachten, dat hij sliep.

Hij hoorde Enslie zeggen: „Doane ziet er fatsoenlijk uit, niet? Naar zijn uiterlijk te oordeelen, zou je twijfelen."

„De ergste misdadigers zien er altijd fatsoenlijk uit," zeide een ander. „Daarom zijn ze zoo gevaarlijk."

„Wel," zei een derde, „als je denkt aan alles, waarvoor hij verantwoordelijk is, zelfs al deed hij het niet met eigen handen — brandstichting, plundering, moord — bedenk eens wat dat meisje te Enterprise doorgemaakt heeft — dan is de strop nog te goed voor hem."

„Ieder die zich verlaagt om de Indianen op te zetten tegen zijn rasgenooten is den naam van blanke niet waard."

„Het ergste is, dat je het gebeurden niet ongedaan kunt maken, hoe je Doane ook straft. Hij heeft het werk van de blanken in dit land twintig jaar achteruit gebracht."

Ambrose keerde zich om en bedekte het hoofd met zijn armen. Dat waren eerlijke mannen, die hij hoorde spreken, mannen wier vriendschap hij op prijs zou stellen.

Den volgende morgen liet hij niets blijken, behalve misschien eenige meerdere onverschilligheid. Niettemin had hij een wond gekregen, welke misschien zijn geheele leven niet zou heelen. Hoe spoedig ook rehabilitatie mocht volgen, na een ondervinding als deze kon hij nooit weer hetzelfde vertrouwen in de macht der waarheid hebben.

Hij stelde er een eer in zich als gevangene zoo goed mogelijk te gedragen. Hij veroorzaakte zoo weinig mogelijk moeite en gedurende de geheele reis deed hij slechts eenmaal een verzoek. Dat was op de laatste halt voor ze Fort Enterprise bereikten. Hij vroeg om een scheermes. Colina mocht hem verachten, net als de anderen, maar zij zou hem niet als een landlooper zien.

Onmiddellijk na hun aankomst te Fort Enterprise nam John Gaviller in zijn kwaliteit van Vrederechter hun een verhoor af. Zijn gezondheid was grootendeels weergekeerd, doch zijn zelfvertrouwen ontbrak; misschien werd hij nooit weer de oude. Gordon Strange stond hem bij. Colina was er niet. Ambrose had haar niet gezien toen hij landde.

Het verhoor was slechts een formaliteit. Al de gevangenen werden naar de rechtbank te Prince George verwezen. Uit hetgeen hij hoorde maakte Ambrose op, dat het plan bestond allen, gevangenen en getuigen, met inbegrip van Gordon Strange, Gaviller en Colina, den volgende dag de rivier op te zenden in een barkas en een praam. Zeven dagen onder haar oogen als een gevangene te reizen — hij vroeg zich af of er nog iets bitterders kon bestaan

Ambrose was geheel alleen in het gevangenenhok. Het was een kleine houten shack achter de gebouwen met een met ijzer beslagen deur en getraliede ramen. Gedreven door zijn plichtsgevoel kwam Inspecteur Egerton in den loop van den middag bij hem. Hij deelde Ambrose officieel mede, dat hij den volgende morgen de rivier op vervoerd zou worden.

„Heb je nog iets noodig?" vroeg hij stijf.

„Ik heb hier een vriend," antwoordde Ambrose met een bitteren glimlach. „Ik zou hem graag spreken, als hij wil komen."

„Wie bedoel je?"

„Simon Grampierre."

De Inspecteur keek ernstig. „Hij is gearresteerd. Je kunt hem niet spreken."

„Kan ik dan zijn zoon spreken, Germain Grampierre?"

„Spijt me. Die is op eerewoord vrijgelaten."

Ambrose had veel verwacht van een onderhoud met iemand, die in hem geloofde, al was het dan slechts een halfbloed. Onder zware beproeving is dat een behoefte in den mensch. Hem dat te weigeren stond gelijk met hem zijn laatste hoop te benemen. Zijn energie brak plotseling.

„Waarom kom je dan hier?" vroeg hij met gebroken stem.

„Om mij te martelen? Moet ik dag en nacht omringd worden door menschen, die me voor een moordenaar aanzien? Om Godswil, maak er een einde aan! Breng me naar de stad en hang me op, als dat je bedoeling is. Anders ben ik over een maand een razende idioot."

De pijn, die uit zijn stem klonk, verwekte eenige wroeging in den bewonderenswaardigen, kleinen kolonel. Weinig op zijn gemak draaide hij aan zijn grooten knevel. „Ik ben zeker, dat ik voor je gedaan heb, wat ik kon," zeide hij.

„Alles, behalve me met rust te laten," riep Ambrose. „Om Gods wil, ga weg en laat me alleen!" Hij wierp zich met zijn gezicht op het bed.

Inspecteur Egerton verwijderde zich stijf.

Ambrose lag met het hoofd in de armen en liet zijn schokkende zenuwen tot bedaren komen. Een aanval van de zwartste wanhoop volgde. Bij zijn andere moeilijkheden kwam nu schaamte, dat hij zich voor zijn vijanden vernederd had. Als hij er aan terugdacht, scheen het hem toe, dat hij geraasd had als een schuldige. Hij voorzag, dat dit zich nog vele weken zou herhalen en dat nieuwe vernederingen en nieuwe smart er de gevolgen van zouden zijn. Als hij nu al bezweek, wat zou dan het einde zijn? Hoe kon hij hopen flink te blijven? De toekomst scheen hem ontzettend.

Het geluid van den sleutel in het slot deed hem opspringen. Niemand van hen zou hem weer zwak zien. Met bevende handen bracht hij zijn pijp naar zijn mond en stak ze onverschillig aan. Het was Enslie met zijn avondmaal.

„Speel je voor kelner?" zeide Ambrose gemaakt sprekend. „Jullie zijn van alles, van lakei tot kamermeisje toe, hè?"

Enslie staarde en werd rood. „Wat scheelt je?" vroeg hij.

„Ik moet toch eenig vermaak hebben," zeide Ambrose. „Ik ben gedwongen mij met jou te amuseeren. Je weet niet hoe grappig je bent, Enslie."

„'k Zou maar niet onbeleefd worden," bromde de politieman.

„Waarom niet?" vroeg Ambrose. „Je moet je in bedwang houden wat ik ook tegen je zeg. Dat is je reglement. Ik zou je met gemak een pak slaag kunnen geven."

„Groote God —!" begon Enslie. Hij werd vuurrood, keerde zich om en sloeg de deur hard achter zich dicht.

Ambrose lachte en gevoelde zich iets beter. Alleen door nu en dan eens op deze wijze uit te vallen, zou hij in staat zijn het vol te houden.

Hij vergat zijn avondmaal en liep in zijn gevangenis met groote stappen op en neer. In zijn wanhoop verzon hij middelen om zich te stalen. Hij wilde niet langer in stilte lijden. Tot aan het laatste oogenblik wilde hij spotten en zich groot houden. Die roodjassen waren stijve domkoppen. Hij zou zich vroolijk over hen maken. Hij zag zich zelf in het gerechtshof, zag hoe hij de toeschouwers deed brullen van het lachen met zijn bijtenden spot. En als hij ten slotte ging hangen, zou hij sterven met een grap, die in de geschiedenis zou voortleven! Wederom draaide de sleutel in het slot. Snel keerde hij zich om, gereed om zijn bewaker te beleedigen. Colina stond in de opening.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenberg.

TOEGANGSLAAN VAN HET SLOT WELL (HUIS VAN MALSEM) IN DEN BOMMELERWAARD.